

Rundskriv

Til høyere utdanningsinstitusjoner som tilbyr lærerutdanning

Nr.
F-02-17

Vår ref
16/6804

Dato
10.03.2017

FORSKRIFT OM RAMMEPLAN FOR PRAKTISK-PEDAGOGISK UTDANNING. RUNDSKRIV MED MERKNADER.

Departementet fastsatte 21. desember 2015 forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning (PPU). Forskriften er endret i januar 2017. Hjemmel for forskriftene er lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005 nr. 15 § 3-2 annet ledd.

Forskriften vektlegger at utdanningen skal ha høy faglig kvalitet. I dette ligger en klar forventning om at universiteter og høyskoler intensiverer arbeidet med å sikre at det tilbys en profesjonsrettet lærerutdanning med sammenheng mellom fagene som legger grunnlaget for utdanningen og komponentene som inngår i den. Utdanningen skal gjøre studentene godt forberedt på alle sider av læreryrket.

Følgende endringer er foretatt i januar 2017:

§ 7, endret årstall i begge ledd:

Forskriften trer i kraft straks. Krav om mastergrad for opptak, jf. § 6, trer i kraft for studenter som tas opp fra og med høstsemesteret ~~2017~~ 2019.

Studenter som følger forskrift av 13. desember 2005 nr. 1454 til rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning, har rett til å avlegge eksamen etter denne inntil 31. desember ~~2019~~ 2023. Fra dette tidspunkt oppheves forskrift 13. desember 2005 nr. 1454 til rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning.

Forskriften kan leses i Norsk Lovtidend:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-12-21-1771>

Dette rundskrivet inneholder merknader til bestemmelser i forskriften.

Om forskriften

Forskriften gjelder praktisk-pedagogisk utdanning rettet mot undervisningsfag i grunnskolen og studieforberedende fag i videregående opplæring. Det gjelder en egen forskrift for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag, fastsatt 18. mars 2013.

Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) er en videreutdanning som fagutdannede med høy kompetanse kan ta for å kvalifisere seg for læreryrket. Søkere som før påbegynt utdanning vet at de ønsker å bli lærere, bør veiledes inn i ett av de flerårige, integrerte løpene fra starten, med de opptakskrav som gjelder for disse.

Rammeplanutvalget for integrert lektorutdanning, adjunktutdanning og PPU, mente at den kompetansen som masterstudier gir, er av stor betydning for å kunne håndtere noen av de utfordringer som norsk skole står overfor, og er viktig for å kunne utvikle en profesjonell lærerkompetanse. Utvalget påpekte videre at det er viktig at lærerutdanning baseres på kunnskap som forvaltes i gode forskningsmiljøer. At studentene som kommer ut i skolen har vært del av slike miljøer, kan være med på å bringe skole og høyere utdanning nærmere hverandre.

Mastergrad som hovedmodell for lærerutdanningene ble lansert av regjeringen gjennom strategien "Lærerløftet – På lag for kunnskapsskolen" i 2014. Fra 2019 er mastergrad normalkravet for opptak til PPU. For å rekruttere lærere med spesiell kompetanse, og med en annen type bakgrunn, har departementet valgt å åpne for at enkelte bachelorutdanninger kan gi grunnlag for opptak.

Rammeplanutvalget utarbeidet i 2012 forslag til retningslinjer for utdanningen. Universitets- og høyskolerådet (UHR) ved Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) har ansvar for å tilpasse retningslinjene til forskriften slik den nå foreligger, og å revidere og videreutvikle dem ettersom institusjonene gjør erfaringer. Retningslinjene er derfor ikke vedlagt rundskrivet.

Merknad til § 1 Virkeområde og formål

Forskriftens virkeområde og formål er praktisk-pedagogisk utdanning rettet mot undervisningsfag i grunnskolen, studieforbereende utdanningsprogram i videregående opplæring og fellesfag for studieforbereende og yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående opplæring.

Fagene i studentens fagbakgrunn, jf. forskriftens § 6, skal sammen med praktisk-pedagogisk utdanning gi en profesjonsrettet lærerutdanning.

For at utdanningen skal kvalifisere for tilsetning i skolen, må den omfatte fag som møter kravene i kapittel 14 i forskrift til opplæringslova (forskrift av 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova).

PPU-forskriften går ikke i detalj om alle enkeltforhold som lærerstudentene skal få kjennskap til gjennom utdanningen, men viser til andre dokumenter som beskriver dette. UH-loven og institusjonenes tildelingsbrev gir generelle føringer for all høyere utdanning. I forskriftenes § 1, annet ledd, vises det til opplæringsloven og gjeldende læreplaner for grunnopplæringen. I dette ligger en forventning om at lærerutdanningsinstitusjonene må være godt orientert om dokumenter som utgjør rammeverket for grunnopplæringen, og se til at fag- og programplaner møter disse.

Merknad til § 2 Læringsutbytte

Læringsutbytte beskriver hva studentene skal kunne og være i stand til etter gjennomført studium. Læringsutbyttet er formulert med utgangspunkt i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket, beskrevet ved kategoriene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Praktisk-pedagogisk utdanning er en videreutdanning som ikke bygger opp til en grad. Utdanningen er derfor ikke innplassert i et bestemt nivå i kvalifikasjonsrammeverket, men kan møte ulike nivåer. Institusjonene må imidlertid se til at utdanningen legges på et nivå som samsvarer med studentenes økte kvalifikasjoner, når det generelle opptaksgrunnlaget endres til krav om fullført mastergrad.

Merknad til § 3 Struktur og innhold

Paragrafen gir bestemmelser om omfang, organisering og sammensetting av obligatoriske komponenter i utdanningen. Utdanningen skal organiseres som en profesjonsrettet utdanning med sammenheng, progresjon og klar praksisforankring.

At praksisopplæringen skal være *veiledet*, innebærer at hver student skal ha en egen praksislærer fra skolen der praksisopplæringen foregår, og én eller flere faglærere fra lærerutdanningsinstitusjonen som veileder(e) i hver praksisperiode.

At praksisopplæringen skal være *vurdert*, betyr at hver praksisperiode skal vurderes enten som bestått/ikke bestått eller med bokstavkarakter. Studentens praksislærer og veileder(e) fra lærerutdanningsinstitusjonen skal i samarbeid vurdere studentens måloppnåelse i praksisperioden. Nærmere bestemmelser om vurderingsordningen for praksis skal framgå av institusjonenes programplan, jf. forskriftenes § 4.

Det skal være *progresjon* i praksisopplæringen. Det vil blant annet si at det stilles stigende krav for positiv vurdering gjennom studieløpet, og at forventninger til læringsutbytte skal være høyere mot slutten av studiet.

I tillegg til ordinær undervisning, skal praksis omfatte alle aktiviteter i regi av skolen, som angår elevene, og som til vanlig involverer lærere.

Praksis i et annet lands skole i forbindelse med internasjonale utvekslingsopphold kan godkjennes som del av det obligatoriske praksisstudiet etter som universiteter og høyskoler finner at det er forenlig med formål og rammer for studiet.

Merknad til § 4 Nasjonale retningslinjer og programplan

Nasjonale retningslinjene for lærerutdanning er faglige retningslinjer som skal konkretisere forskriften og bidra til å legge en felles standard for hva som er god lærerutdanning.

Retningslinjene er dynamiske og skal kunne endres innenfor rammen av forskriftene, når man ser behov for dette. På program- og fagplannivå skal institusjonene ha rom til å prege utdanningene ut fra egen profil og spisskompetanse. Arbeidet med å utvikle og revidere retningslinjene er organisert av Universitets- og høyskolerådet (UHR), som et faglig samarbeid utført av representanter fra UH-institusjonene og representanter fra yrkesfeltet.

Det er et særskilt lederansvar at det legges til rette for gode samarbeidsforhold mellom alle parter som involveres i lærerutdanningene. Det forutsettes at institusjonene trekker skoleeier inn i arbeidet med utviklingen av programplanene for utdanningene.

Merknad til § 5 Fritaksbestemmelser

Dette er en presisering av § 3-5 annet ledd i universitets- og høyskoleloven som gir institusjonene adgang til å gi fritak for deler av utdanningen på grunnlag av annen velegnet eksamen eller prøve. Dokumentasjon av realkompetanse kan etter denne bestemmelsen også gi grunnlag for fritak. Praksis må inngå i fritaksgrunnlaget.

Merknad til § 6 Opptak

Opptak skal kunne vurderes på grunnlag av realkompetanse, jf. § 3-6 annet ledd i universitets- og høyskoleloven.

Forskriftens opptakskrav om ett undervisningsfag, er et minstekrav. Innenfor egne opptaksforskrifter har institusjonene anledning til å formulere strengere krav. Lokale tilpasninger kan for eksempel motiveres av samfunnsbehov, kapasitet og søkergrunnlag.

Med forskriftens krav om mastergrad, og at det i søkerens samlede kompetanse må inngå minst ett relevant fag som gir kompetanse til å undervise, menes at søker skal innfri følgende to krav: utdanning på masternivå og undervisningsfag i tilstrekkelig omfang jf. kapittel 14 i forskrift til opplæringslova. Det er en fordel om undervisningsfaget inngår i grunnlaget for mastergraden, men det er ikke et absolutt krav.

Departementet vil eventuelt komme tilbake med ytterligere merknader etter høring av presisering av opptakskrav og mulighet for å tilby integrert PPU.

Merknad til § 7 Ikrafttredelse og overgangsregler

Ingen merknader.

Med hilsen
Rolf L. Larsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Ellen Birgitte Levy
seniorrådgiver

Kopi:

Departementene
Øvrige universiteter og høyskole
Universitets- og høgskolerådet
Nettverk for private høyskoler
Norges forskningsråd
NOKUT
Senter for internasjonalisering av utdanning
Samordna opptak
Norgesuniversitetet
Norsk forbund for fjernundervisning
Uninett AS
VOX
Utdanningsdirektoratet
De faglige rådene
Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY)
Kommunesektorens organisasjon KS
Oslo kommune
Fylkesmennene
Norsk studentorganisasjon
Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet
Elevorganisasjonen
Foreldreutvalget for grunnskolen
Utdanningforbundet
Forskerforbundet
Norsk Lektorlag
Skolelederforbundet
Skolenes Landsforbund
Lærernes Yrkesforbund
Musikernes Fellesorganisasjon
NITO
Tekna
Naturviterne
Fellesorganisasjonen
Norsk Juristforbund
Norsk Sykepleierforbund
Samfunnsøkonomene
Econa
NTL
Fagforbundet
UNIO
LO
Akademikerne
YS
NHO
Hovedorganisasjonen VIRKE
Spekter
Abelia